

KIESWIJZER 2023 BESTRIJDINGSMIDDELEN

November 2023

Analyse verkiezingsprogramma's landelijke politieke partijen op onderwerp bestrijdingsmiddelen, biodiversiteit en stimuleren duurzame vormen van landbouw.

Inleiding

Op 22 november aanstaande vinden de landelijke verkiezingen plaats. De gekozen Tweede Kamerleden hebben een belangrijke rol in het vaststellen van het beleid aangaande bestrijdingsmiddelen. Voor de burger die zich zorgen maakt over het gebruik van bestrijdingsmiddelen is het belangrijk te weten hoe de diverse politieke partijen denken over de reductie van bestrijdingsmiddelen, of er ook aandacht wordt besteed aan de bescherming van omwonenden of pleiten voor betere toelatingsprocedures. Vandaar dat PAN-NL de verkiezingsprogramma's van de belangrijkste politieke partijen heeft beoordeeld op de onderwerpen bestrijdingsmiddelen, biodiversiteit en wat er instaat over het stimuleren van duurzame vormen van landbouw.

Onderwerpen

Bij het beoordelen van verkiezingsprogramma's van de diverse politieke partijen en hun standpunten is gekeken naar de volgende onderwerpen.

1. Staat in het programma expliciet de noodzaak om het gebruik van pesticiden terug te dringen?
2. Staat in het programma de doelstellingen van de Europese Green Deal met als doelstelling 50% reductie van bestrijdingsmiddelen in 2030, 50% reductie van de meest giftige pesticiden of 25% biologische landbouw in 2030, of een andere concrete reductiedoelstelling?
3. Wordt in het programma ingegaan op de verminderde biodiversiteit mede als gevolg van het gebruik van bestrijdingsmiddelen en worden er maatregelen opgenomen voor herstel.
4. Wordt in het programma de blootstelling van omwonenden aan bestrijdingsmiddelen of pesticiden besproken, en verbeteringen opgenomen zoals bufferzones?
5. Wordt in het programma de noodzaak van een duurzame landbouw en concrete stappen in die richting gepromoot?
6. Wordt in het programma de noodzaak naar biologische landbouw en concrete stappen in die richting gepromoot?
7. Wordt in het programma gesproken over een verbod van bepaalde middelen, zoals glyfosaat of andere schadelijke middelen?
8. Wordt in het programma de tekortkomingen in de toelating besproken en de noodzaak voor betere testen (neurotoxiciteit, cocktails, biodiversiteit, etc.). Wordt er gepleit voor ontwikkeling en toelating van groenere middelen.
9. Worden in het programma residuen van bestrijdingsmiddelen besproken en de blootstelling aan cocktails, en zijn maatregelen opgenomen die de blootstelling verminderen?

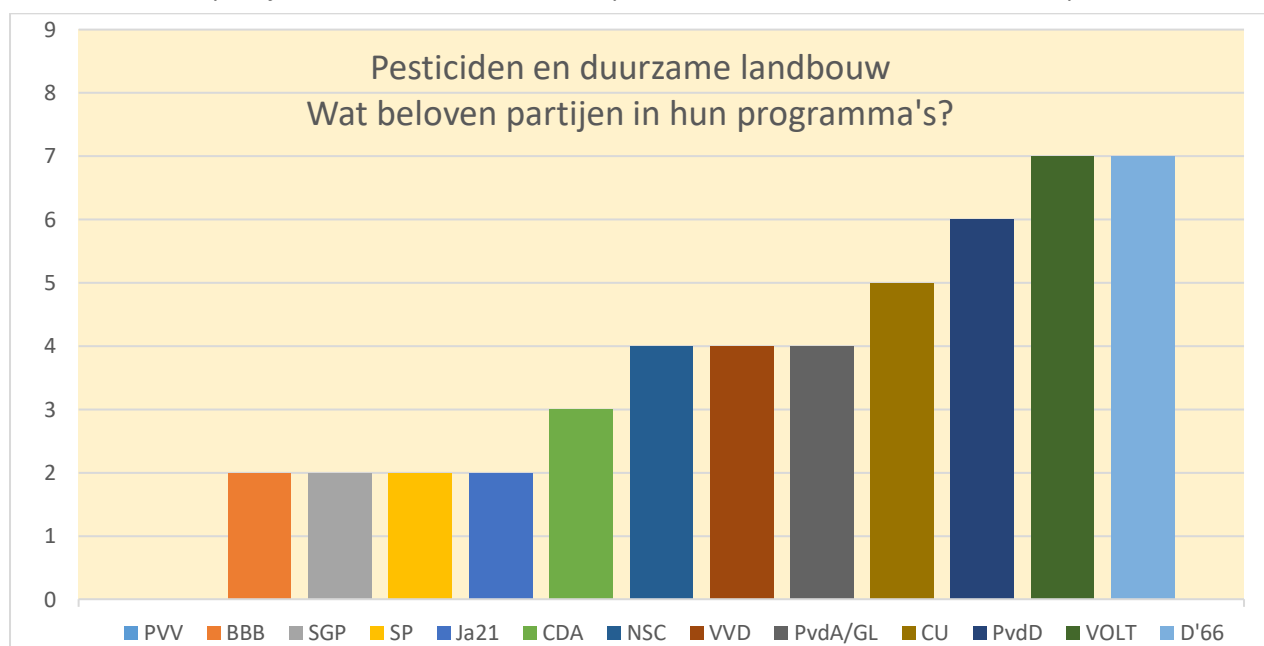
Als het verkiezingsprogramma aandacht besteedt aan een bovengenoemd onderwerp dan kreeg het één punt. Als er geen aandacht besteed werd aan het onderwerp kreeg het geen punt. In totaal kon het programma dus maximaal 9 punten krijgen.

Resultaten

De resultaten zijn opgenomen in onderstaande tabel en diagram

	VVD	PvdA /GL	NSC	PvdD	PVV	BBB	D66	CDA	Volt	SP	Ja21	CU	SGP
Noodzaak reductie bestrijdingsmiddelen-gebruik	✓		✓	✓			✓		✓			✓	
Concrete doelstellingen opgenomen?							✓		✓				
Aandacht voor biodiversiteit + maatregelen	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Aandacht voor omwonenden + maatregelen				✓			✓						
Stimuleren duurzame landbouw	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Stimuleren biologische landbouw		✓		✓			✓		✓		✓	✓	
Verbod schadelijke middelen, zoals glyfosaat		✓		✓					✓				
Verbeteren toelatingsprocedures	✓		✓				✓		✓			✓	✓
Aandacht voor residuen													
Totaal	4	4	4	6	0	2	7	2	7	2	2	5	2

Overzicht van de partijen met het aantal behaalde punten van de maximaal 9 te behalen punten

Conclusies

- De meeste verkiezingsprogramma's besteden in meer of mindere mate wel aandacht aan bestrijdingsmiddelen, verduurzaming van de landbouw of aan biodiversiteit. Alleen in het verkiezingsprogramma van de PVV is over dit alles niets te lezen.
- De verkiezingsprogramma's van Volt en D66 scoren veruit het hoogst op onze onderzochte onderwerpen. Aan 7 van de 9 door ons belangrijke thema's besteden zij aandacht in hun verkiezingsprogramma, zoals de noodzaak tot reductie van bestrijdingsmiddelen, aandacht voor bescherming van omwonenden voor bestrijdingsmiddelen (D66), verbod voor glyfosaat (Volt). Ook hebben Volt en D66, als enige, concrete doelstellingen opgenomen voor het stimuleren van biologische landbouw. D66 wil dat het areaal biologische landbouw in 2030 25% is en Volt zelfs 30%. Nu is slechts 4.4% van het landbouwareaal biologisch.
- PVV, BBB, CDA, JA 21 en SGP, scoren veel minder (0 tot 2 punten) op de onderzochte onderwerpen. Ze zeggen weinig over de noodzaak voor het terugdringen van het gebruik van bestrijdingsmiddelen; zeggen niets over de bescherming van omwonenden voor bestrijdingsmiddelen. Over het algemeen pleiten deze partijen alleen over het stimuleren van een duurzamere vorm van landbouw en het verbeteren van biodiversiteit.
- VVD, PvdA/GL, NSC en CU zitten met een score van 4 en 5 daartussenin. Veelal willen ze naast een duurzame landbouw ook de biologische landbouw stimuleren. Ze pleiten daarnaast vaak ook voor betere toelatingsprocedures, ontwikkeling en toelating van groene(re) middelen.
- Bijna alle partijen (uitgezonderd PVV) zeggen in hun verkiezingsprogramma dat ze de biodiversiteit willen verbeteren. Verder zijn er toch nog 6 partijen die zeggen dat het toelatingsbeleid verbeterd moet worden of dat er sneller groenere middelen toegelaten moeten worden (VVD, NSC, D66, Volt, CU en SGP). Geen enkel verkiezingsprogramma besteedt aandacht aan residuen van bestrijdingsmiddelen.
- Slechts twee partijen (PvdD en D66) hebben in hun verkiezingsprogramma aandacht voor de blootstelling van omwonenden aan bestrijdingsmiddelen en willen een spuitvrije zone.
- Als je de verkiezingsprogramma's verder leest, valt het op dat sommige partijen de sierteelt en bollenteelt willen aanpakken, omdat daar zoveel bestrijdingsmiddelen in worden gebruikt. D66 wil dat deze teelten biologisch worden, terwijl Partij voor de Dieren direct met de lichteelt wil stoppen en de bollenteelt wil afbouwen. Ook NSC wil dat het pesticiden gebruik in de sierteelt sterk teruggedrongen gaat worden.
- Ook zijn er twee partijen die een heffing of belasting op bestrijdingsmiddelen willen gaan invoeren (Volt en PvdA/GL).
- Partij voor de Dieren wil een verbod voor de verkoop van bestrijdingsmiddelen aan particulieren.

Bijlage 1

Hieronder een aantal citaten over bestrijdingsmiddelen, die te lezen zijn in het desbetreffende verkiezingsprogramma's. De volgorde is conform het behaalde aantal punten.

Volt

- De toekomst is biologisch. Daarom wil Volt dat 30% van de landbouw in 2030 biologisch is. De wetgeving moet makkelijker en daarvoor is er versimpeling gekomen in de Europese wet. Door dit streefgetal op te nemen geeft de overheid de sector perspectief.
- Volt wil toe naar een belasting op bepaalde, broeikasgassen (zoals onder meer CO2 en methaan) en op het gebruik van (schadelijke) chemicaliën. Veel schade wordt nu nog niet belast, zoals het gebruik van pesticiden. Dit veroorzaakt schade aan de biodiversiteit en zou zo veel mogelijk moeten worden teruggebracht.
- Volt is daarom tegen het gebruik van glyfosaat en andere giftige bestrijdingsmiddelen. We willen dat Nederland tegen het afgeven van een Europese vergunning stemt.

- Daarnaast zijn we voorstander van het toepassen van een voorzorgsprincipe (eerst moet iets veilig zijn, dan mag het de markt op) voor alle stoffen. Dit geldt ook voor bestrijdingsmiddelen.
- Geïntegreerde bestrijding van ziekten en plagen (integrated pest management) maakt de teelt van gezonde gewassen zo duurzaam mogelijk en wordt daarom de norm.

D66

- Bestrijdingsmiddelen hebben negatieve effecten op mens en natuur. Daarom geen preventief gebruik meer, meer spuitvrijzones in de publieke ruimte en een benchmark in 2027. We zetten in op de beschikbaarheid van duurzame en natuurlijke alternatieven. Het toelatingsbeleid moet Europees aangescherpt worden met meer aandacht voor gezondheid, milieuschade en de effecten van de stapeling van middelen.
- De teelt van bloembollen en siergewassen wordt biologisch, met name om het gebruik van bestrijdingsmiddelen drastisch te verminderen.
- Biologische landbouw heeft veel voordelen en samenhang met de principes van kringlooplandbouw. In lijn met de Europese Green Deal zet D66 in op 25 procent biologisch landbouw-areaal in 2030.

Partij voor de Dieren

- Natuur en klimaat, de bodem, ons drinkwater en onze gezondheid zuchten onder de last van grote hoeveelheden mest en landbouwgif.
- We nemen afscheid van teelten die geen duurzaam doel dienen maar wel veel schade veroorzaken door bijvoorbeeld een hoge mate van gifgebruik en uitputting van de bodem. We stoppen per direct met de lelieteelt en gaan de gangbare bollenteelt als geheel afbouwen.
- De land- en tuinbouw worden gifvrij. Het gebruik van landbouwgif wordt snel en direct afgebouwd. De controle op en handhaving van het gebruik van landbouwgif worden geïntensiveerd. De verkoop van bestrijdingsmiddelen aan particulieren wordt verboden.
- Vanwege de grote hoeveelheid energie, kunstmest en landbouwgif die nodig is voor een bosje bloemen, stoppen we met de gangbare sierteelt.
- Om de gezondheid van omwonenden te beschermen, komen er wettelijke normen voor de minimale afstand tussen stallen en woonkernen, scholen en kinderdagverblijven.

CU

- Een hoge biodiversiteit is van levensbelang voor de bestuiving van allerlei gewassen, voor een rijk bodemleven, goede bodemvruchtbaarheid en weerbaarheid tegen ziekten en plagen.
- Om de chemische gewasbeschermingsmiddelen in ons oppervlaktewater en grondwater te verminderen, worden verplichtende afspraken gemaakt, bij voorkeur in Europa, zodat op dit gebied een gelijk speelveld ontstaat. Ook vinden we dat de beschikbaarheid en toelating van groene middelen beter moet.
- Er komt een campagne om het biologisch keurmerk bekender en herkenbaarder te maken. Hierdoor worden consumenten zich meer bewust van wat biologische productie inhoudt en gestimuleerd voor biologisch te kiezen.
- Ook worden zo efficiënt mogelijk voedselgewassen en sierproducten geteeld zonder emissies (bijvoorbeeld van gewasbeschermingsmiddelen) naar bodem, water en lucht.
- Monoculturen zijn kwetsbaarder voor ziekten en plagen. We stimuleren boeren om in te zetten op alternatieve gewassen, strokenteelt en rotatie, zodat minder pesticiden nodig zijn.

Partij voor de Arbeid/ Groen links

- We breiden teeltvrije zones voor de landbouw uit om water en natuur beter te beschermen en stimuleren boeren om in die teeltvrije zones te werken aan bloemrijke randen, natuurvriendelijke oevers of herstel van landschapselementen.

- We kiezen voor natuurinclusieve landbouw en de mogelijkheid voor boeren om voldoende geld te verdienen met activiteiten die bijdragen aan natuurherstel.
- Met subsidies stimuleren we de omschakeling naar duurzamere vormen van landbouw, zoals biologische landbouw en natuurinclusieve kringlooplandbouw
- We steunen een voortvarende aanpak binnen de EU en voeren een nationale heffing op schadelijke bestrijdingsmiddelen in, waarvan de opbrengst wordt gebruikt om boeren te helpen minder chemische middelen te gebruiken.

Nieuw Sociaal Contract

- Ook de uitspoeling van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen naar het oppervlakte- en grondwater moet worden verminderd.
- We zetten ons in om de biodiversiteit in Nederland te behouden en te herstellen.
- In de akkerbouw is duurzaam bodemgebruik leidend. We steunen de sector bij innovaties om met water, energie, meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen een goede productie te halen.
- De sierteelt moet de komende jaren stevige stappen zetten op het terugdringen van pesticiden-gebruik en de vervanging door middelen die vriendelijker zijn voor insecten en minder risico voor de volksgezondheid opleveren.
- We zien erop toe dat de toelatingscommissie van gewasbeschermingsmiddelen (Ctgb) de gebruikte middelen, de combinaties en concentraties hiervan kritisch en onafhankelijk blijft volgen.

CDA

- Goede bodemkwaliteit is essentieel in een klein maar druk land. In de afgelopen decennia hebben we veel gevraagd van de bodem. Er komt een investeringsimpuls voor geïntegreerde gewasbescherming, ook voor kleine gewassen, zodat de afhankelijkheid van chemische middelen afneemt.
- Daarnaast koesteren zowel boeren als recreanten behoud en herstel van groene coulisse- en heggelandschappen. Daaraan geven we prioriteit, boven de aanleg van nieuwe natuur.
- Bodem en water zijn het kapitaal van de agrarische sector. De bodem zal gezonder moeten worden en het water zal schoner moeten worden. Nu nietsdoen, zal leiden tot lagere opbrengsten in de nabije toekomst.

BBB

- We creëren ruimte voor het ontwikkelen van nieuwe agrarische concepten en ondersteunen initiatieven en innovaties die bijdragen aan de verduurzaming van land- en tuinbouw
- BBB erkent het belang van het, daar waar mogelijk, versterken van biodiversiteit. Dit doen we niet door nieuwe natuurgebieden aan te leggen maar door flora en fauna te beheren in de juiste aantallen, wat ook soms betekent dat er geen plek is voor een soort. We versterken de biodiversiteit ook door educatie, vergroening van de omgeving en beheer door middel van de jacht.
- Er komt geen wettelijke verplichting van biologisch landgebruik, zoals nu in Europa voorgesteld wordt. Marktwerving regelt dat zelf, wanneer de vraag er is, komt het areaal vanzelf.

SGP

- Daarbij moet werk gemaakt worden van een ecologisch en economisch duurzaam verdienmodel, behoud van goede landbouwgronden, bodemvruchtbaarheid en voldoende zoet water en haalbare verduurzaming.
- Dat er voldoende gewasbeschermingsmiddelen beschikbaar blijven. Bij de beoordeling van deze middelen moet meer oog zijn voor de mogelijkheden van geïntegreerde gewasbescherming en de beschikbaarheid van alternatieven;

- Rentmeesterschap vraagt om verdere verduurzaming, verlaging van ongewenste verliezen naar het milieu, verhoging van de (agro)biodiversiteit en minder afhankelijkheid van (dure) kunstmest en soja-import

VVD

- We maken werk van versnelde ontwikkeling, goedkeuring en toelating van groene, nieuwe middelen met een kleine milieu-impact, zodat chemie kan worden teruggedrongen.
- We zorgen voor effectief en actief natuurbeheer. Dat is nodig voor bescherming van onze inheemse biodiversiteit en ter voorkoming van schade en grote natuurbranden. Boeren krijgen de kans om hun verdienmodel te versterken met agrarische natuur en landschapsbeheer.
- Alle vervuilende stoffen zoals medicijnresten, microplastics, bestrijdingsmiddelen en andere zeer zorgwekkende stoffen moeten zo veel mogelijk uit het water geweerd worden, zowel in Nederland als binnen Europa. Dat betekent strenge regels en strenger handhaven.

Ja 21

- Biologische landbouw moet verder worden gestimuleerd alsook innovaties ter voorkoming van dierenleed.

SP

- Boeren die diervriendelijk en duurzaam produceren kunnen rekenen op onze steun.
- Met een nationaal bomenplan gaan we voor elke Nederlander een boom planten.